

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

ВИСНОВОК

**на проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів
щодо вдосконалення законодавства з питань проходження служби
цивільного захисту, соціального захисту осіб, залучених до
виконання аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт,
а також постраждалих внаслідок небезпечних ситуацій,
внесений народним депутатом України Бондаренком О.В.
та іншими народними депутатами України
(реєстр. № 14177)**

За дорученням Голови Верховної Ради України Стефанчука Р.О. від 31.10.2025 Комітет з питань екологічної політики та природокористування на своєму засіданні 03.12.2025 (Протокол № 250) розглянув проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо вдосконалення законодавства з питань проходження служби цивільного захисту, соціального захисту осіб, залучених до виконання аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, а також постраждалих внаслідок небезпечних ситуацій (реєстр. № 14177 від 31.10.2025), внесений народним депутатом України Бондаренком О.В. та іншими народними депутатами України.

Як зазначено у пояснювальній записці до законопроекту, його розроблено з метою вдосконалення законодавства з питань проходження служби цивільного захисту, посилення соціальних гарантій для осіб рядового і начальницького складу, працівників органів та підрозділів цивільного захисту, а також постраждалих внаслідок надзвичайних ситуацій.

Для досягнення зазначеної мети проектом Закону передбачається вирішення таких завдань:

- уточнення порядку застосування заохочень та дисциплінарних стягнень;
- деталізація механізму медико-психологічної реабілітації;
- осучаснення системи спеціальних звань;

врегулювання питань грошового забезпечення та порядку проходження служби;

усунення застарілих норм та правових колізій у Кодексі цивільного захисту України та Дисциплінарному статуті служби цивільного захисту.

Проект Закону передбачає внесення змін до Кодексу цивільного захисту України та Дисциплінарного статуту служби цивільного захисту, серед яких слід відмітити наступні:

уточнення положень щодо службової дисципліни, зокрема оновлення термінології відповідно до сучасних освітніх стандартів, конкретизація видів контрактів про проходження служби цивільного захисту та розширення переліку діянь, що вважаються порушеннями службової дисципліни, включно з порушенням антикорупційного законодавства;

вдосконалення порядку застосування заохочень та дисциплінарних стягнень до осіб рядового та начальницького складу служби цивільного захисту, унормування повноважень начальників із зазначених питань та запровадження послідовного порядку зняття кількох стягнень;

розмежування повноважень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері цивільного захисту, та центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я в частині забезпечення нормативно-правового регулювання питань проведення медико-психологічної реабілітації постраждалих внаслідок надзвичайних ситуацій та інших осіб, які залучалися до виконання аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт;

виключення застарілих та нереалізованих норм, щодо компенсацій та пільг для евакуйованих осіб, та уточнення окремих процедурних питань, пов'язаних із проходженням служби цивільного захисту.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України, проаналізувавши законопроект, висловило до нього ряд зауважень. Серед них слід відмітити наступні.

Окремі зміни до Кодексу цивільного захисту України стосуються прав та обов'язків осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту та працівників органів та підрозділів цивільного захисту. У зв'язку з цим слід звернути увагу, що згідно з приписами частини 1 ст. 99 Кодексу цивільного захисту України до персоналу (кадрів) органів та підрозділів цивільного захисту належать особи рядового і начальницького складу, які проходять службу цивільного захисту за контрактом, державні службовці та інші працівники, з якими укладається трудовий договір. Тому при прийнятті проекту варто враховувати, що окремі посади у службі цивільного захисту можуть обіймати державні службовці. Відповідно, окремі пропонувані приписи до Кодексу цивільного захисту України, зокрема, й щодо проведення медико-психологічної реабілітації, доцільно було б поширити на весь персонал служби цивільного захисту, а не тільки на осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту та працівників органів та підрозділів цивільного захисту, як це пропонується у проекті.

У змінах до ст. 81 Кодексу цивільного захисту України пропонується виключити із чинної редакції перелік компонентів допомоги («забезпечення населення водою, продуктами харчування, предметами першої необхідності, місцем для тимчасового проживання, виробами медичного призначення, лікарськими засобами та комунально-побутовими послугами, а також транспортне та інформаційне забезпечення»), які є невід'ємною складовою категорії «життєзабезпечення». Проте, на нашу думку, таке виключення виглядає недоцільним, оскільки її наслідком може стати звуження складових поняття «життєзабезпечення», що, у свою чергу, може призвести до звуження обсягу допомоги постраждалим громадянам. Крім того, залишення у пропонованій редакції положення, що відповідні компоненти визначатимуться «встановленими нормами і нормативами», передбачає можливість закріплення у підзаконних нормативно-правових актах довільного або неповного механізму (елементів) забезпечення.

Чинною нормою в абзаці 4 ст. 58 Дисциплінарного статуту передбачено, що грубим дисциплінарним проступком вважається факт грубого порушення службової дисципліни, а саме: «вживання алкогольних напоїв чи наркотичних засобів у службовий час, прибуття на службу в нетверезому стані чи стані наркотичного сп'яніння». Проектом же цей припис викладається у новій редакції, згідно з якою таким грубим порушенням службової дисципліни вважатиметься вживання алкогольних напоїв, наркотичних засобів, психотропних речовин чи їх аналогів у службовий час, прибуття на службу у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння. З цього приводу варто вказати на необхідність узгодження термінології законодавчих актів. Адже нормативно-правова термінологія повинна бути уніфікованою і несутеречливою та сприяти ефективному викладу правових приписів. Відсутність єдності термінології порушує узгодженість та системність законодавства, однакове сприйняття та тлумачення юридичних термінів.

Так, в Кодексі законів про працю України наразі використовується формулювання «поява на роботі в нетверезому стані, у стані наркотичного або токсичного сп'яніння», в Кодексі України про адміністративні правопорушення – «перебування на роботі в нетверезому стані», «поява в нетверезому стані, стані наркотичного чи іншого сп'яніння», у Дисциплінарному статуті Збройних Сил України – «перебування у стані сп'яніння», у Дисциплінарному статуті Національної поліції України – «перебування у стані алкогольного, наркотичного та/або іншого сп'яніння».

Міністерство внутрішніх справ України, Міністерство освіти і науки України, Міністерство у справах ветеранів України та Державна служба України з надзвичайних ситуацій підтримують законопроект.

Міністерство охорони здоров'я надало пропозиції до законопроекту. Зазначено, що відповідно до Основ законодавства України про охорону здоров'я, одним з основних принципів охорони здоров'я є рівноправність

громадян, демократизм і загальнодоступність медичної і реабілітаційної допомоги та інших послуг у сфері охорони здоров'я. Держава гарантує фінансування, надання всім громадянам гарантованого обсягу медичних і реабілітаційних послуг та лікарських засобів у порядку, встановленому законом.

У свою чергу, фінансування у сфері охорони здоров'я базується на основі принципів всеохоплюючого доступу до послуг охорони здоров'я, солідарності та справедливості, щоб кожна особа мала однаковий доступ до медичної допомоги, мала змогу отримати таку допомогу своєчасно та в необхідному обсязі.

Відповідно до Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» пацієнти мають право на отримання необхідних їм медичних послуг, медичних виробів та лікарських засобів належної якості за рахунок коштів Державного бюджету України, передбачених на реалізацію програми медичних гарантій, у надавачів медичних послуг.

Особливості реалізації програми державних гарантій медичного обслуговування населення у 2025 році визначені Порядком реалізації програми державних гарантій медичного обслуговування населення у 2025 році, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 24.12.2024 № 1503 (далі – Програма медичних гарантій).

У 2025 році Програма медичних гарантій складається з 44 пакетів медичних послуг, які охоплюють такі види медичної допомоги, як: екстрена, первинна, спеціалізована, паліативна медична допомога та реабілітація у сфері охорони здоров'я.

Послуги з охорони психічного здоров'я наразі надаються на всіх рівнях медичної допомоги: амбулаторно, стаціонарно, у межах екстреної й спеціалізованої меддопомоги та реабілітаційних послуг, а також мобільними мультидисциплінарними командами.

Національна служба здоров'я України оплачує надані медичні послуги згідно з тарифами та коригувальними коефіцієнтами, визначеними в зазначеному Порядку, на підставі звітів про медичні послуги, відповідно до укладеного договору в межах бюджетних асигнувань, передбачених на відповідний період за відповідним напрямом.

Зокрема, бюджет Програми медичних гарантій на весь 2025 рік складає понад 175,5 млрд. гривень.

Відповідно всі пацієнти, у тому числі постраждалі внаслідок надзвичайних ситуацій та інші особи, які залучалися до виконання аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт мають право безоплатно отримувати якісні медичні послуги, у тому числі з проведення медико-психологічної реабілітації, у закладах охорони здоров'я України, які мають договір із Національною службою здоров'я України за відповідними пакетами послуг.

Враховуючи вищезазначене, абзац п'ятий підпункту 3 пункту 1 розділу I проекту Закону пропонується виключити.

Міністерство фінансів України за результатами опрацювання законопроекту зауважило, що реалізація окремих положень законопроекту може потребувати додаткових видатків державного бюджету, зокрема для ДСНС, у зв'язку з проходженням медико-психологічної реабілітації усіма працівниками органів та підрозділів цивільного захисту. Водночас до законопроекту не надано фінансово-економічних обґрунтувань та розрахунків.

Комітет Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування ухвалив рішення підтримати законопроект та запропонувати головному Комітету рекомендувати Верховній Раді України прийняти проект Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо вдосконалення законодавства з питань проходження служби цивільного захисту, соціального захисту осіб, залучених до виконання аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, а також постраждалих внаслідок небезпечних ситуацій (реєстр. № 14177) за результатами розгляду у першому читанні за основу з урахуванням пропозицій Міністерства охорони здоров'я України.

Враховуючи вищевикладене, Комітет ухвалив висновок та прийняв рішення рекомендувати Верховній Раді України проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо вдосконалення законодавства з питань проходження служби цивільного захисту, соціального захисту осіб, залучених до виконання аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, а також постраждалих внаслідок небезпечних ситуацій (реєстр. № 14177 від 31.10.2025), внесений народним депутатом України Бондаренком О.В. та іншими народними депутатами України, включити до порядку денного чотирнадцятої сесії та розглянути на пленарному засіданні Верховної Ради України. За результатами розгляду у першому читанні законопроект прийняти за основу.

Співдоповідачем на пленарному засіданні із зазначеного питання визначено народного депутата України Мандзія С.В.

Голова Комітету

О. БОНДАРЕНКО

